ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 271 (8178)
НОЯБРИИН 20
ВТОРНИК
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Малажалдаа улам ехэ амжалта түйлахын түлөө

...нөөдэр Улан-Удэ городто мал...ай түрүүшүүлэй республикан... зүблөөн нээгдэхэнь. Тэрэ зүб... болбол үнгэрэгшэ жэлэй дүн...ые хаража үзэхэ, адуу малайн... тоо толгойе олошоруулхада ба ... шэмыень дээшэлүүлхэдэ мал...ай хүдэлмэрилэгшэдэй бэе...хэ зорилгонуудые хараалха юм.

...оциалистическэ хүдөө ажахые, ...тоодо малажалые хүсэтэ ехээр ...өөхэ харгы замууд Пар... Правительствын хэдэн олон ...олнууд дотор заагдаһан бай...м. Колхозуудай ба колхоз...удай материальна урма хэшээ... дээшэлүүлхын тула мал...ай продуктнуудай, ороохо ...а, хартаабха, овощь болон бу...культурануудай бэлэдхэлэй ба ...дан абалгын сэнгүүд ехэ бол...һон байгаа. Колхоз, совхозуу...гаа арга шадалые хаража ..., нютаг нютагайнгаа байдалда ... зохистойгоор ажахые түсэблэ...һэн шэнэ гүрим тогтоохо, кол...гуудта һара бүриин аванс үгэ...айха, хүдөө ажахын артелиин ...вта колхозойнгоо онсо өөрэ ...алһаа үндэһэлэн хубилалтануу...оруулжа байха—эдэ мэтын хэм...абуулганууд хүдөө ажахын хү...эрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые ...ехээр дээшэлүүлһэн байна.

...арти ба Правительство болбол ... ажахые эрид ехээр хүгжөөн ...ээхэ программые бэелүүлхэ ...аа, шэнэ ба боро газар элдүү...н ашаглаха хэрэгтэ олон түмэ... зоригжуулан элсүүлһэн байна. ... ажахыда хүдэлмэрилхын ту... городууд болон промышленна ...приятинуудһаа эрхим һайн хү...эльгээтдэһэн, мүн машина зэм...болон бусад хэрэгсэлнүүд хүдөө ...гуудта ехэ гэгшээр эльгээгдэ... байгаа.

...гэдэарадай туһаламжада тү...эн, Бурят-Монголой республи... хүдөө ажахын хүдэлмэрилэг... партиин XX съездын түүхэтэ ...дхэбэриие бэелүүлэн, хүдөө ...даа зарим тэды амжалта ажа... 1955—56 ондо түйлаһан байна. ...эгшэ жэл 1953 онойхитой са...бал, нооһо 1,6 дахин, тиихэдэ ... ба нарибтар нооһо 2,8 дахин ... абтаһан байна. Республика... нооһо гүрэндэ худалдаха ба ...аха түсэбөө болзорһоо урид, ...лэн дүүргээ. Илангаяа Зэдын, ...нгын, Яруунын, Сэлэнгын айма...ай хэдэ хэдэн колхозууд нооһо ...алалгаар һайн үрэ дүн түйлаа. ...озууд ба совхозууд мүн үнеэд... һү һаалгаар зарим тэды амжал...үйлаа. Урда жэлнүүдтэ орходоо ...1,5 процент ехээр һаагдаа. Рес...икамнай һү гүрэндэ тушааха ...өө болзорһоо урид, октябриин ... дүүргэһэн байна. Түсэбһөө га... 12 мянган тонно һү жэлэй эсэс...ор тушааха гэһэн уялгаа ...эхын тула тэмсэл мүнөө үедэ ...а байна. Һү һаалгаар бараг ... дүнгүүдые Кяхтын, Зэдын, Ку...н, Закаменай аймагай колхо... түйлаһан байгаа. Олон колхо...ай үнгэрэгшэ жэл урда урда ...үүдэйхиһээ һураггүй ехээр һү ...а абаһан байна. Жэшээлхэдэ, ... аймагай Кировэй нэрэмжэтэ ...оз үнгэрэгшэ жэл урда жэлэй... орходоо таба дахин ехэ һү һаа...абаһан байгаа. Энэ колхозой ту... һаалишан нүхэр Жалцанова ...гай үүлтэрэй үнеэнһээ 2.000 ки...амм һү һаагаа. Тэндэхи һаали... Сосорова, Намсараева, Данза... гэгшэд үнеэн бүриһөө 1,5 мянган килограмм һү һааһан байна. Эдэ бэрхэ һаалишадай ажалые колхозой зоотехник Елена Ивановна Шевлякова эмхидхэн хүтэлдэг байна. Иимэ жэшээнүүдые харуулха болоо һаа. яһала олон бии.

Мал шахажа, мяха, илангаяа тахайн мяха ехээр гүрэндөө тушааха ба худалдаха талаар, мүн тэжээлэй база байгуулха талаар, овощь ба хартаабха ехээр тарижа ургуулдаг болохо талаар зарим тэды амжалта түйлагдаа.

Һая, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 39 ойн урда тээхэнэ, партиин Центральна Комитет ба ССР Союзай Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахыда түйлагдаһан амжалтануудтай дашарамдуулан республикын ажалшадые амаршалаа һэн. Тиихэ зуураа, малажалай болон тарянажалай продуктнуудые, овощь болон хартаабха ехээр үйлэдбэрилдэг болохо гэжэ КПСС-эй XX съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэдээ бүри амжалтатайгаар бидэнэрэй саашадаа ажаллахыемнай хүсэһэн байна.

Парти ба Правительствын энэ анхарал оролдолгодо, этигэл найдабарида харюу болгон республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд саашадаа бүри һайнаар ажаллаха ёһотой. Бүри һайнаар ажаллахынгаа тулада манай хүдэлмэридэ мүнөө бии байгаа дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха хэрэгтэй. Тиигээд тиимэ дутагдалнууд манай ажалда үшөөл олон бии юм.

Жэшээлхэдэ, нооһо хайшалха, һү һааха, мал бэлшээн таргалуулха, мяха абаха түсэб бүхы дээрээ үнгэрэгшэ жэл дүүргэгдээгүй. Энэ юун дээрэһээ болоһон байгааб гэбэл, манай олохон хонишод, һаалишад ба мал адуулагшад, гахайшад үшөөл һулаар хүдэлмэрилнэ.

Малажал дээрэхи бүхы амжалтанууд малшадай, зооветеринарна мэргэжэлтэдэй хүсөөр, партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүб хүтэлбэриин ашаар түйлагдадаг байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, малшадай байра байдалые һайжаруулха хэрэгтэ, малажалые хүтэлбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүнөө хүрэтэр тон бага анхарал хандуулагдана. Энэ дутагдалые дары усадхаха хэрэгтэй.

Социалистическэ мүрысөөн болбол манай амжалтатайгаар урагшаа дабшаха хүсэтэ аргануудай нэгэниинь байха юм. Бидэнэр үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ Читын областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй социалистическэ мүрысөө ябуулжа, али али талаһаа бараг һайн амжалтануудые түйлаһан байнабди. Энэ мүрысөөе бүри үргэнөөр ябуулха шухала. Мүнөөдэрэй зүблөөн дээрэ тэрэ мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдахань лабтай. Гэхэтэй хамта, Читын областиин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй, илангаяа хонин ажалай түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые Бурят-Монголой малшадай, илангаяа хонишодой дунда үргэнөөр нэбтэрүүлхын тулада ехэ ажал хэгдэхэ ёһотой.

Ажахын шэнэ жэлдэ Читын областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй баталһан социалистическэ мүрысөөнэй тугые бүри дээшэнь мандуулжа, хүн зондоо—эдеэ хоолой зүйл, промышленностьда—түүхэй эд улам ехээр үгэхэ гэһэн партиин XX съездын даабариие бэелүүлхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэе.

КПСС-эй ЦК-гэй, Советскэ Союзай Правительствын Делегациин болон ПОРП-ын ЦК-гэй, Польско Арадай Республикын Правительствын Делегациин хоорондохи хэлсээн

КПСС-эй ЦК-гэй, Советскэ Союзай Правительствын Делегациин болон ПОРП-ын ЦК-гэй, Польско Арадай Республикын Правительствын Делегациин хоорондохи хэлсээн ноябриин 17-до үргэлжэлһэн байна.

Түрүүшын үдэрэйхидэ адли, үнэн зүрхэнэй ба хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хэлсээндэ советскэ талаһаа—КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь Н. С. Хрущев (делегациие толгойлогшо), КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд: СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшонор А. И. Микоян болон М. З. Сабуров хабаадаа. Польско талаһаа—ПОРП-ын ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь Владислав Гомулка (делегациие толгойлогшо), ПОРП-ын ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүд—ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Александр Завадский, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич, ПНР-эй Гүрэнэй экономическа түсэблэлгын Комиссиин Түрүүлэгшэ Стефан Ендриховский хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүнэй кандидат СССР-эй Обороной Министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков, Зам харилсаанай министр Б. П. Бещев, Финанснуудай министр А. Г. Зверев, Гадаадын худалдаа наймаанай министр И. Г. Кабанов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. С. Патоличев, СССР-һээ ПНР-тэ байдаг Посол П. К. Пономаренко, Армиин генерал А. И. Антонов, экономическа холбоо барисаа эрхилхэ хэрэгүүдэй Главна управлениин Начальник К. И. Коваль, СССР-эй МИД-эй хэблэлэй Таһагые Даагшын орлогшо М. А. Харламов хэлсээндэ советскэ талаһаа байлсаа. ПОРП-ын ЦК-гэй гэшүүн Евгений Шир, мүн Мария Верна, Витольд Тромпчинский болон Генрик Котлицкий хэлсээндэ польско талаһаа байлсаа.

Делегацинууд хоёр оронуудай экспертнүүдэй дурадхалые шагнажа ба зүбшэн хэлсээ. Алишье талын зүгһөө табигдаһан бүхы асуудалнуудаар һанамжанууд тухайгаа урагшатайгаар хөөрэлдөө.

Хэлсээндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-эй ба СССР-эй Правительствын Делегациин ПОРП-ын ЦК-тэй ба ПНР-эй Правительствын Делегацитай хэһэн хэлсээнтэй дашарамдуулан Хамтын Мэдүүлгэ толилхо гэжэ хэлсээ.

СОВЕТСКО-ПОЛЬСКО ХАМТЫН МЭДУУЛГЭДЭ ГАР ТАБИБА

КПСС-эй ЦК-гэй, Советскэ Союзай Правительствын делегациин болон ПОРП-ын ЦК-гэй, Польско Арадай Республикын Правительствын делегациин хоорондо болоһон хэлсээнтэй дашарамдуулан Хамтын Мэдүүлгэдэ гар табилга Кремлёвско Ехэ Ордон соо ноябриин 18-да болоо.

Советскэ талаһаа—делегациие толгойлогшо—КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи Секретарь Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, Польско талаһаа—делегациие толгойлогшо—Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи Секретарь Владислав Гомулка, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич мэдүүлгэдэ гар табяа.

Гар табилгын болоходо нүхэд К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. К. Байбаков, СССР-эй Министрнүүд Б. П. Бещев, А. Г. Зверев, И. Г. Кабанов, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшонор А. А. Громыко, Н. С. Патоличев, СССР-һээ Польско Арадай Республикада байдаг Посол П. К. Пономаренко, экономическа холбоо барисаанай хэрэгүүдые эрхилхэ Главна управлениин начальник К. И. Коваль, СССР-эй МИД-эй протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-эй хэблэлэй Таһагые Даагшын орлогшо М. А. Харламов байлсаа.

Гар табилгын болоходо польско талаһаа—ПОРП-ын ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүд— ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Александр Завадский, Гүрэнэй экономическа түсэблэлгын Комиссиин Түрүүлэгшэ Стефан Ендриховский, мүн ПОРП-ын ЦК-гэй гэшүүн Евгений Шир, Польско Арадай Республикын хэрэгүүдые СССР-тэ Саг зуура эрхилдэг этигэмжэтэ Ю. Банак, нүхэд Мария Верна, Витольд Тромпчинский, Генрик Котлицкий, Эдвард Бартоль ба бусад байлсаба.

Артиллериин Үдэртэ зорюулагдан баярай заседани Москвада болоо

Артиллериин Үдэртэ зорюулагдан баярай суглаан Мосвада, Советскэ Армиин Центральна Театр соо ноябриин 17-до болобо.

Һайндэрэйхеэр гоёогдоһон театрын зал соо Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой офицернүүд, генералнууд, адмиралнууд ба маршалнууд, артиллерийскэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, московско предприятинуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшад, наукын болон культурын ажал-ябуулагшад олоороо суглараа.

Артиллериин маршал С. С. Варенцов үгэ хэлэжэ, баярай заседаниие нээгээ. Эсэгэ ороной артиллериин алдарта дайшалхы замай хүгжэлтэ, Гражданска ба Эсэгэ ороноо хамгаалалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ советскэ артиллериин сэрэгшэдэй гайхамшагта баатаршалга тухай тэрэ хөөрэжэ үгөө.

Советскэ артиллеристнүүд болон оборонно промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэ хандажа столицын ажалшадай зүгһөө—КПСС-эй МГК-гэй секретарь И. Т. Марченко, оборонно промышленностиин министерствын зүгһөө—Н. М. Егоров, Советскэ Союзай советскэ залуушуулай зүгһөө—ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь В. И. Залужный гэгшэд амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Советскэ Армиин Центральна театрын коллектив Тудор Мушатескын зохёоһон «Титаник-Вальс» гэжэ шэнэ комедиие баярай суглаанда хабаадагшадта харуулба.

Артиллериин Үдэртэ зорюулагдан баярай заседанинууд мүн Ленинградта, Бакуда, Вильнюста ба бусад городуудта болоо. (ТАСС).

МАНАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

1956 оной октябрь һарада үнеэн бүриһөө 80 литрһээ дээшэ һү һааһан колхозууд

Колхозууд	Аймагууд	Һаагдаһан һүн: Үнеэн бүридэ	Һаагдаһан һүн: 100 га бүридэ (цент.)	Колхозой түрүүлэгшэнэрэй нэрэ, обог
Хрущевой нэр.	Прибайкальска	140,0	7,9	Соколов Я. П.
Маленковой нэр.	Иволгын	106,0	9,4	Бурков С. Н.
«Заветы Ильича»	Прибайкальска	101,0	5,3	Вильмов М. Н.
Маленковой нэр.	Прибайкальска	99,0	6,0	Козило Г. Л.
Ворошиловай нэр.	Кударын	97,0	2,6	Ильин А. Л.
Ворошиловай нэр.	Байкало-Кударын	94,0	0,7	Болдогоев И. И.
«Путь к коммунизму»	Прибайкальска	92,0	5,4	Агафонов П. В.
Молотовой нэр.	Прибайкальска	90,0	4,5	Воронов В. П.
Сталинай нэр.	Прибайкальска	88,0	4,2	Агафонов П. К.
Чкаловай нэр.	Прибайкальска	87,0	4,9	Лисин И. Г.
Калининай нэр.	Байкало-Кударын	84,8	0,47	Васильев Г. И.
Булганинай нэр.	Иволгын	84,2	3,4	Круглов М. Д.
Андреевэй нэр.	Иволгын	81,5	6,6	Павлов Т. А.

Октябрь һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 120 литрһээ дээшэ һү һааһан нютагай үүлтэрэй үнеэдэй фермын һаалишад

Югова А. А. Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз	211
Николаев А. Г. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	195
Астраханцева В. Е. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	195
Цыбенова Б. Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз	190
Вагина А. А. Кударын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	185
Цыремпилова Ц. Х. Сэлэнгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз	184
Курдюкова М. Ф. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	178
Вязмина В. И. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	175
Митрофанова А. С. Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхоз	174
Полубенцова Е. Түнхэнэй аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	172
Чумакова М. В. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	168
Данзанжапова Д. Сэлэнгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз	155
Биликтуева Ц. Сэлэнгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз	151
Юн-Тян В. Ф. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	151
Тырина А. П. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	148
Балданова Ц. Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	148
Панафидина Н. К. Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз	147
Полынцева А. Д. Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз	147
Шешурева Л. А. Кударын аймагай.Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	145
Коленных И. А. Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	144
Григорьева А. Т. Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз	142
Тырина З. П. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	139
Каленых А. А. Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	139
Казакова В. Г. Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз	138
Цыренова С. Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан-Чулута» колхоз	138
Куценко Т. Сэлэнгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз	137
Намжилова Ц. Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	137
Найданова Б. Сэлэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	137
Изосимова А. В. Прибайкальска аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	136
Гонтова А. М. Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз	136
Хусаева М. А. Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз	136
Инкина А. И. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	136
Вязьмина А. А. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	135
Омоктуева Я. Ц. Иволгын аймагай «Улаан-Оронго» колхоз	135
Дампилова М. Д. Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	135
Патрахина Е. Д. Прибайкальска аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз	133
Чойбонова Ж. Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	133
Цынгунова Д. Н. Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоз	133
Степанова Н. П. Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	132
Рабданова Ц. О. Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	132
Вершинина А. П. Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича» колхоз	129
Петрова Л. А. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	129
Ларионова П. А. Прибайкальска аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	127
Козлова И. А. Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхоз	127
Трофимова Л. Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз	126
Баташева Е. П. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	125
Баева П. С. Прибайкальска аймагай Чкаловай нэрэмжэтэ колхоз	124
Козлова П. И. Прибайкальска аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз	124
Семенова Е. И. Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз	124
Лаптева Г. Д. Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхоз	123
Цыренова Ц. Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	123
Якимова Л. С. Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз	123
Молчанова З. Д. Прибайкальска аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	122
Мергенева Е. В. Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	122
Шагдарова Г. Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан-Шулуута» колхоз	122
Уладаева М. А. Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз	122
Юмова Л. Н. Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоз	121
Тухолоева Т. С. Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз	121
Антонова Г. Ф. Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхоз	121
Таршакова Т. И. Хоринин аймагай «Победа» колхоз	121
Лундуиова Д. Сэлэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	121
Викторова В. И. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	121
Гражданинова Г. Б. Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз	120
Куриганова О. А. Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз	120
Каленых Н. А. Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз	120
Бучельникова Н. Хоринин аймагай «Победа» колхоз	120
Брикова К. С. Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз	120
Цыбикова Б. Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз	120

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ ниитынгээ малай хүсэ шадалые һулаоуулхагүйн, ашаг шэмыень доошолуулхагүйн түлөө манай малшад — һаалишад, хонишод, мал адуулагшад, гахайшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд шангаар тэмсэжэ байна. Энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ нёдондонойхидо орходоо хоёр—хоёр хахад дахин ехэ һү һаахын түлөө социалистическэ мүрысөөн хаа хаанагүй дэлгэрээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа)—Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой **һаалишан Цыбикханда Омогтуева,** Закаменай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Цыпил Жигжитова, Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Анна Югова, мүн энэ аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Бубэй Цыбенова, Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Прасковья Тырина, Хоринин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишон Рыгзема Банзаргашеева.

Кяхтын саг үргэлжын выставкэ

Түрүүшымнай амжалта

Ажахын үнгэрһэн жэлдэ манай колхозой малшад яһала оролдосотойгоор хүдэлжэ гараа. Малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абтаа. Үнеэн бүриһөө 1065 литр һүн һаагдаа. Энэ хадаа нёдондонойхиһоо хоёр дахин гэхэ гү, али 525 литрээр ехэ болоо.

Колхозой түрүү һаалишад Б. Доржиева, Гармацу Доржитарова, Аюша Лхамажапова, Нимацу Цыремпилова, Янжима Ганжурова, Долгор Цыденова, Роза Цыденова гэгшэд һү ехээр һааһан байна. Нёдондо 1000 литрһээ дээшэ һү һааһан һаалишад колхоздомнай үгы байһан юм. Энэ жэлдэ тиимэ һаалишад хорёод гаран болоо. Түрүү һаалишадай тоо һара бүри олошоржо байна. Малшадай оролдоһоной ашаар хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганууд болзорһоо урид дүүргэгдэхэ аргатай. Урда жэлнүүдтэ оробол энэ жэлдэ тэжээл нилээд ехээр бэлэдхэгдэнхэй. Иимэһээ, үбэлэйшье сагта һү һаалгые доошолуулхагүйн тулада оролдохобди.

Манай хонишод 100 эхэ хониднһоо 82 хурьга абажа түлжүүлээ. Хонишон Жигмыт Тогтохоева 100 эхэ хониднһоо 101 хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлээ. Тамажап Будаев 100 эхэ хониднһоо 97 хурьгадые абаа. Сакманшад Дулгар Самбуева 143 эхэ хониднһоо 143 хурьгадые. Дари Ринчинова 99 эхэ хониднһоо 99 хурьгадые абаһан байна. Мүн гахайшад, огородой бригадынхид яһала амжалта туйлаа.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэнэй, үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө манай республикын ажалшадые амаршалаад, саашадаа шэнэ амжалта туйлахыень хүсэһэн байна. Парти, Правительствын табиһан зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө манай малшад бүри шангаар тэмсэжэ байна.

Н. Иринчеев, Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон К. Чернов, (дээрэһээ доошоо). Погранична МТС-эй комбайнер В. Стрекаловский Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Е. Колодина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: малажалай павильондо.

Ф. Сорокиной фото.

МАНАЙ ЗОРИЛГО

Мүнөө манай советскэ арад түрэл Коммунистическэ партиингаа түүхэтэ XX съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлжэ, шэнэ табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа байна. Түрүүшын жэлэй зарим дүнгүүд дээрэһээ харахада, промышленность болон хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ талаар бараг һайн амжалта туйлажа байнабди. Сибириин болон Казахстанай, манай ороной бусад олон областьнууд болон хизаарнуудай колхозууд, совхозууд орооһо тарианай, хүдөө ажахын бусадшье культурануудай баян ургаса хуряаба.

Шэнэ табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсажа байһан мүн Кяхтын аймагай ажалшад хүдэлмэридөө бараг һайн амжалта туйлана.

Аймагай промышленна предприятинууд продукци бүтээн гаргаха арба һарынгаа түсэбые 107,6 процент дүүргээ. Тиигэжэ аймагай түрүү предприятинууд миллион 100 мянга гаран түхэригтэй продукци түсэбһөө гадуур үгэбэ. Ута аад, хүйтэн хабар боложо, зундаа гандабашье һаань, колхозууд орооһо тарианай болон бусад культурануудай бараг һайн ургаса хуряагаа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 7 центнер орооһон хуряагдаба. Тиигэжэ колхозууд гүрэнтэйгөө бүримүһэн тоосоод, үрэһэ хүрэнгэеэ хаагаад, ажалта үдэртөө 1,5—2 килограмм, зариманиинь үшөө дээшэшье тарияа хубаагаа.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидээ орходоо һураггүй ехэ үбһэ тэжээл бэлэдгэдэбэ. Үнеэн бүридэ дунда зэргээр 5,5 тонно, зарим колхозуудта—Маленковой, Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта—9—7 тонно силос дарагдаа.

Ороохо тарианай болон үбһэ ногооной һайн ургаса хуряагаад байхадаа шэнэ жэлдэ малайнгаа ашаг шэмые горьтойгоор дээшэлүүлхэ аргатай болобобди. Һайрхалташьегүй, сэхынь хэлэхэдэ, ажахын үнгэрөөшэ жэлдэ манай МТС-үүд болон колхозууд партийна организациин хүтэлбэреэр малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тэмсэлдээ нилээд амжалта туйлаһан байна. Ажахын үнгэрэгшэ жэл малажалда эрид хубилалтын жэл болоо гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Малай тоо толгой олошоруулха түсэб манай аймагта бүхы түрэлэй малаар үлүүлэн дүүргэгдээ. Хэрбээ ажахын урзанда жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 652 килограмм һү һааһан һаа, 1956 ондо 1034 килограмм һаабабди. Калининай нэрэмжэтэ колхоз гансахан жэл соо һү һаалгаяа 2,5 дахин, Ульяновай нэрэмжэтэ колхоз—2 дахин дээшэлүүлбэ.

Малажал хүгжөөлгэдөө манай туйлаһан амжалта малшадаймнай эршэ зоригтойгоор, урма хэшээлтэйгээр ажаллаһанай үрэ дүн болоно гээшэ. Манай аймагта хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлажа байдаг түрүүшүүл олон. Аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ аяар 43 һаалишадай хабаадаха эрхэ олоһониишье дэмы бэшэ юм.

Зүтөөр, туйлаһан амжалта тухайгаа хөөрэхэ зуураа, энэмнай манай эгээл түрүүшын алхам гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Манай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл олон бии. Тарианажалые абажа үзэхэ болоо һаа, ороохо тария, овощь, хартаабха болон тэжээлэй культурануудые манай аймагта тарижа ургуулха агротехникэ үшөөл һайнаар тааруулагданагүй, нютагаймнай эрхэ байдалда һайнаар ургаха культурануудай үрэһэ хүрэнгэ тодоруулагданагүй. Агротехникын заабаринуудые наринаар сахидаггүй байһан дээрэһээ хэдэ хэдэн колхозууд, бригаданууд бага ургаса хуряана. Ургаса дээшэлүүлдэг пар бага хахалагдадаг байһан зандаа, газарай хүрьһэн муугаар элдүүрилэгдэнэ. Тариае амяарлан хуряаха түрүү арга үшөөл тоогдоногүй.

Мүн малажалдамнайшье дутагдалнууд, ойлгогдоогүй, элирүүлэгдээгүй юумэнүүд олон. Малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө аймагаараа бүхыдөө дүүргэбэшье һаамнай, Хрущевой, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Красное знамя» колхозууд түсэбөө —эбэртэ бодо малаар, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз—хонёор дүүргээгүй. «Красное знамя», Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд эбэртэ бодо малаа үшөө хорооһон байна. Иигэжэ байхадаа хайшан гээд малай ашаг шэмэ ехээр абаха, колхозойнгоо экономикые һайжаруулха байна гээшэб та гэжэ эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Филатов, Доржиев гэгшэдһээ асуумаар. Маленковой нэрэмжэтэ колхоз жэлэй эхиндэ байһан үнеэдэйнгээ зарим нэгыень «үтэлөө, һү багатай» гэһэн шалтаг бариад, гүрэндэ тушааһан, алаһан, худалдаһан байна. Иигэжэ эхэ малаа гам хайратуйгөөр хороожо байхадаа тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мүн колхознигууд юу бодоно гээшэб?

Мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үедэ һү һаалгые 2—2,5 дахин дээшэлүүлхэ харюусалгата зорилго КПСС-эй обкомой III пленум республикын хүдөө ажалшадай урда табиба. Үбэлжэлгын түрүүшын үдэрнүүдэй дүнгүүдһээ харахада, энэ зорилго манай аймагта үшөөл дүүргэгдэжэ шадагданагүй. Һү һаалга намарайхиһаа горьтойхоноор доошолоо. Үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарынхидаа орходоо 15 литрээр дээшэлбэшье, энэ жэлэй октябрьда үнеэн бүриһөө оройдоол 67,3 литр һүн һаагдаба.

Аймагай колхозуудта һү һаалга юундэ доошолооб гэхэдэ, энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулнабди, һаалишад, малшадай дунда социалистическэ мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнэгүй, түрүү дүй дүршэл муугаар хэрэглэгдэнэ.

Зургаадахи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула, тон түрүүндэ, ямар юумэндэ анхаралаа хандуулха, юу хэхэ ёһотойбибди?

Хамагай түрүүндэ, аймаг, республикынгаа болон оронойнгоо суута түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, наукын туйлалтануудые хэрэглэхэ ёһотойбди. Энэ зорилгоор манай аймагта хүдөө ажахын саг үргэлжын выставкэ нээгдэбэ. Саг үргэлжын выставкэ хадаа хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэмнай шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байһандань этигэнэбди.

Энэ выставкэдэ аймагай түрүү малшадай—һаалишадай, хонишодой, гахайшадай, адуушадай, шубуушадай, мүн тарианажалай болон тракторна бригаданууд туйлаһан амжалтанууд үргэнөөр харуулагдана. Эдэ түрүүшүүл хүдэлмэридөө хайшан гээд, ямар арга хэрэглээд, һайн амжалта туйланаб гэжэ выставкэ харагшад мэдэжэ абаха аргатай. Мүнөө жэлдэ нээгдэһэн аймагай саг үргэлжын выставкэ хадаа манай хүдөө ажалшадай түрүү дүй дүршэлэй ёһотой һургуули боложо үгэхэ байһаниинь дамжаггүй.

И. Зинченко, ажалшадай депутадуудай Кяхтын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Норбо Балданов (дээрэһээ доошоо), Маленковой нэрэмжэтэ колхозой отарые даагша Цыпилма Дансорунова, Калининай нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша А. Рампилов.

Жэлэйнгээ түсэб дүүргээбди

Манай 2-дохи тракторна бриг[...] Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой [...] дохи комплексно бригадатай хам[...] даа хүдэлмэрилдэг. Энэ жэлдэ бри[...] нэр 670 гектар ороохото культу[...] 254 гектар кукуруза тария һэмди[...]

Жэлэйнгээ тракторна хүдэлмэри[...] түсэбые 119 процент дүүргэб[...] Түсэбэй ёһоор 5009 гектар зөөл[...] хахалалга хэхэ ёһотой байгаад, 5[...] гектар хэгдээ. Условно трактор[...] реэр 841 гектар хахалагдаа. Са[...] уларилай хэды муу байбашье, һ[...] ургаса хуряагдаһан байна. Ха[...] кукурузын ургаса нёдондонойхи[...] арай хүрөөгүй.

Хайшан гэжэ иимэ үрэ дүн т[...] лагданаб гэхэдэ, нэн түрүүн маши[...] техникын хойноһоо саг үргэл[...] һайнаар харууһалагдана. Механи[...] торнуудай дунда социалистиче[...] мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. [...] бан хоногой, һара бүриин дүнг[...] гаргагдажа, механизаторнуудта [...] носхогдодог, дутагдалнуудые зүб[...] хэлсэлгэ эмхидхэгдэнэ. Иигэжэ М[...] эй бригадануудай дунда дэлгэр[...] социалистическэ мүрысөөндэ б[...] түрүү һуури эзэлээбди. Трактори[...] нар Сымжит Тодорхоев, Ханда [...] матаров гэгшэд аймагай хүдөө а[...] хын выставкэдэ хабаадалсаа.

Полевой хүдэлмэриие дүүр[...] мүнөө үедэ бригадынхид колхо[...] малай тэжээл зөөнэ, солоомо б[...] луулгада хабаадалсаһа. 3000 ку[...] метр модон бэлэдхэгдээд, зөөгд[...] эхилээ. Бүхэли үбэлдөө колхоздо [...] лай үбэлжэлгэ болон бусад ажал[...] туһалхабди.

Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ ам[...] лан хуряалга үргэнөөр хэрэглэ[...] байнабди. Хура бороогой оройто[...] ороһон дээрэһээ тариан жэгдээр э[...] шээгүй. Амяарлан хуряалга хэрэг[...] жэ һайса эдеэшээгүй тариае валда[...] эдеэшүүлжэ абтаа. Тэрэнэй аша[...] тарианай гээлтэ, хоролто [...] лээд бага болоһон байна. Маши[...] нуудаа саг сооһь, һайнаар заһа[...] рилха гээшэ манай зорилго бол[...] байна.

Б. Дашиев, Кяхтын МТС-[...] тракторна бригадын бригадир.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: газар нютагаа шэ[...]хэ Кяхтын музейн экспонадуудые [...]шад ехээр һонирхобо.

Ф. Сорокиной [...]

Түрүү дүй дүршэлэй һургуули

Кяхта городой баруун захада, Улан-Удэ ошоһон елэгэр хара дардам харгы шадар бодоһон шэнэ барилганууд үдэрэй наранда аяар холоһоо толотоно. Намарай хүйтэн нэгэ үглөөтүүр городой олон үйлсэнүүдээр хүн зон машинаршье, ябагааршье сагаараа байһан тэрэ барилга тээшэ олоороо һубарина. Эндэ аймагай хүдөө ажахын выставкэ түхеэрэгдэнхэй.

Аржагар модон хашаагаар хорёслогдоһон выставкын талмай дээрэ колхозуудай павильон, промышленностиин болон культурын павильон, Кяхтын, Погранична МТС-үүдэй павильонууд баригданхай. Выставкын гоё һайханаар баригдаһан үүдэн дээрэ «Орожо хайрлагты» гэһэн үгэнүүд харагдана.

Түрүүшынхеэ эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын саг үргэлжын выставкэ аймагай колхозуудай, промышленна предприятинуудай ажал хүдэлмэриие тодорхойгоор харуулна. Выставкэ нээхэ зуураа аймгүйсэдкомэй түрүүлэгшэ нүхэр И. П. Зинченко ажахын хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байна.

КПСС-эй XX съезд хүдөө ажахын болон промышленна продуктнуудые орон доторoo нилээд ехэ болгохо гэжэ хараалһан байна. Съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Кяхтын аймагай ажалшад ехэ уялгануудые абанхай. Хүдөө ажахын хүдэлмэришэд зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ һү абалгые хоёр дахин, мүн нооһо, мяха, хартаабха болон бусад продуктнуудые нилээд ехэ болгохо гэжэ үгэеэ үгэһэн байна.

Аймагай колхозуудта тария талханай ургаса нёдондо жэлэйхиһээ һайн. Гүрэндэ тария тушааха түсэб дүүргэгдээ. Ажахын үнгэрһэн жэлэй турша һаалишад үнеэн бүриһөө 1134 килограмм һү һаагаа. Энэнь нёдондонойхитой сасуулбал хоёр дахин шахуу ехэ болоо. Мүн аймагай колхозууд мал үсхэбэрилхэ түсэбөө сүм дүүргээ. Гахайн мяха абалга нилээд дээшэлэнхэй.

Аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ 3 колхоз, 9 тракторна бригада, һүнэй-товарна 5 фермэ, 290 түрүүшүүл хабаадалсаха хүндэтэ эрхэ олоһон байна.

Калининай нэрэмжэтэ колхоздо үнеэн бүриһөө 1273 литр һүн эндэ һаагдаа. Һаалишад Цырен Будаева үнеэн бүриһөө 1522 литр, Арина Сунграпова—1410, Ханда Замбалаева—1358, Нина Главинская—1463, Менора Мизбахова—1398 литр һү һаагаа. Мал адуулагшад Мункожап Тугутов, Александр Баландин гэгшэд мүн лэ һайнаар ажаллаа. Ахалагша хонишон Семен Арьяев хонин бүриһөө 2 килограмм 708 грамм нооһо хайшалаа.

Энэ колхозой гахайн фермэ (даагшань нүхэр Т. А. Агафонов) эмэ тахай бүриһөө 16,4 поршоонхо абаа.

Колхозой малшад гүрэндэ тарган мяха тушаахын түлөө оролдолго ехээр гаргана. Таргалуулгын гүүртын мал адуулагша Нима Арьяев үхэр бүхэнэй шэгнүүрые үдэртөө 1029 грамм нэмээдэг байгаа.

Тарияа талха хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ургуулжа, калининайхид гүрэндэ 4500 центнер тария тушаагаа. Колхознигуудтаа ажалта үдэртэнь 2 килограмм тария аванс болгон үгэһэн байна.

Нооһо хайшалалгые дээшэлүүлхэ талаар аймагай колхозууд зарим тэды амжалта туйлаа. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 2065 грамм нооһон хайшалагдаа. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишод—БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Цыпилма Дансарунова, Бүтэд Гармаева болон бусад хони харууһалгаар ехэ дүршэлтэй болонхой. Нүхэр Дансаруновагай даажа байһан отарынхид хонин бүриһөө 3100 грамм нооһо абаба.

Хони үсхэбэрилхэ талаар Маленковой нэрэмжэтэ колхоз эгээ түрүү ажахы юм. Колхозой отарануудта 12 305 толгой хонид тоологдоно. Энэ колхозой түрүү хонишод Дамба Хандажапович Лодомпилов, Рауф Каюмов, Ванчик Мункуев гэгшэд хонин бүриһөө 3100 грамм нооһо абаа.

Погранична МТС-эй павильондо орожо танилсая. Эндэ түрүү тракторна бригадануудай, механизаторнуудай ажалай амжалта харуулагдана. Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг Михаил Переваловай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада гектар бүридэ 9,9 центнер тария ургуулаа. Нэгэдэхи тракторна бригада (бригадирынь Георгий Самойлов) Калининай нэрэмжэтэ колхоздо ороохото культурануудай гектар бүриһөө 10,4 центнер тария ургуулжа хуряагаа. Мүн Ульяновай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг Намсарай Будаевай тракторна бригада үндэр ургаса абажа, хараалагдаһан түсэбөө дүүргээ. Түрүү трактористнар Норбо Токтохоев, Петр Цыренжапов, Дондок Батуев, Максум Сабиров болон бусад жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэнхэй.

Кяхтын МТС-эй механизаторнууд мүн лэ һайнаар хүдэлһэн байна.

Колхозуудай павильондо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой туйлалта дэлгэрэнгыгээр харуулагдана. Энэ колхозой һаалишан Нимасу Ванчикова үнеэн бүриһөө 1582 литр һү һаажа, аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Энэ колхозой һаалишад Дугар Самданова, Хандажап Цыбденова, Дулма Жигмытова, Дабацу Гармаева, Дулма Дойндокова, Любовь Волкова гэгшэд үнеэн бүриһөө 1400—1560 литр һү һаагаа. Киранай хониной отара хонин бүриһөө 3320 грамм нооһо хайшалжа, 100 эхэ хониднһоо 114 хурьгадые абажа түлжүүлһэн байна. Мүн Ульяновай, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Красное Знамя» колхозуудай стенднүүд һонирхолтой байба.

Промышленностиин болон культурын павильондо аймагай промышленна предприятинуудай ажал тухай диаграммануудтабигданхай. Сүхын арһанай заводой стенд... Сүхынхид 10 һарынгаа түсэб 136 процент дүүргээ. Эндэ заводой продукци, станогууд табяатай.

Энэ павильондо Кяхтын оёдолой фабрикын, гуталай фабрикын, «Маслопромой» стенднүүд бии юм. Мүн хүдөө ажахын техникумэй геодезическэ түхеэрэлгэнүүд, академик Обручевой нэрэмжэтэ музейн, «Заготживсырьёгой» стенднүүд табигдаа.

Аймагай промышленна предприятинууд валовой продукци гаргалгын 10 һарын түсэб 107,6 процент дүүргээ. Эдэнэр түсэбһөө гадуур 1 миллион 123 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилһэн байна.

Городой Культурын байшанда хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн болоо. Зүблөөн дээрэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр И. П. Зин[...]ко ажахын жэлэй дүнгүүд ту[...] элидхэл хэбэ. Элидхэл тушаа Ле[...]нэй нэрэмжэтэ колхозой һаали[...] Н. Ванчикова, Сталинай нэрэмж[...] колхозой хонишон Чернов, Погра[...]ничнa МТС-эй тракторна бригад[...] тоо бүридхэгшэ Матвиенко, Ула[...] Удын зооветинститутдай доцент Х[...]руллин, БМАССР-эй хүдөө ажахы[...] министр Иванов, партиин Кяхт[...] айкомой нэгэдэхи секретарь Мо[...]гоев болон бусад хамтадаа 11 [...]үтэ хэлээ.

Зүблөөнэй эсэстэ түрүү колхоз[...]та дамжуулгын Улаан тугууд, хү[...] ажахын түрүүшүүлдэ үнэтэ бэлэг[...] барюулагдаа. Һү ехээр һааһан [...]лининай нэрэмжэтэ, нооһо ехые аб[...]һан Ленинэй нэрэмжэтэ, гахайн [...]ха ехые абаһан Ульяновай нэрэм[...]тэ колхозуудта партиин Кяхтын а[...]комой болон аймгүйсэдкомой да[...]жуулгын Улаан туг барюулагд[...] Мүн хүдөө ажахын түрүүшүү[...] дипломууд, үнэмшэлгэ болон ү[...] бэлэгүүд барюулагдаһан ба[...]

Д. БОЛХОЕВ, манай корр.

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ТУХАЙ

Эрхим адуулгашан Самбуев

...нгын аймагай Карл Марксын ...нэтэ колхозой үүлтэртэ малай ...н үнеэд үүлтэрэйнгээ, ашаг ...гээ талаар республика дото...рүү һуури эзэлдэг. Илангаяа ...й жэлнүүдтэ эндэхи үнеэдэй ...гэнь нилээд нэмэгдэн байна. ...а 1955 ондо үнеэн бүриһөө ...итр һүн һаагдаа. Фермын эр...алишад нёдондо жэл зарим ...н дүрбэ мянган литр ...һан байгаа. Үүлтэртэ үнеэдэй ...шэмые дээшэлүүлхын тула ...дуулагша Цырендоржо Сам... Самбуев ехээр оролдодог. Нүхэр Самбуев тус фермэдэ ...хоо үдэлжэ, үүлтэртэ үнеэ...эшээрийдэ гарган адуулха хэ...эрхимээр шудаланхай. Зундаа ...е һайнаар адуулаад фермэ ...таригдаһан зелёнкын, тур...ургасаар, мүн концентратаар ...адаар, тэдэнэй хүшэ шада...һайжархайһаа гадна, ашаг ...дээшэлүүлэ гэжэ ойлгоо. Тэ...гадна, жэлэй туршада абта...й ехэнхинь зунай бэлшээ...дэ һаагдадаг байха юм. Жэ...э, Карл Марксын нэрэмжэ...оозо һаагдаһан бүхы һүнэй ...процентнь зунай сагта абта...й. Мүн зундаа бүхы фермын, ...бүрин сүүдхэ соохи һаам ни...э байдаг. Тиимэл ушарһаа, ...малай фермынхид үнеэдээ ...адуулха, тэдэнэй нэмэлтэ ...үгэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал ...һэмдэ.

...ендоржо Самбуевич зунай ...ганда эртээнһээ бэлэдхэдэг. ...бэлшээрдэ гаргахынгаа ...ээ бүхы бэлшээринүүдээр ..., тэдэниие ашаглаха түсэб та...байна. Үнгэрэгшэ зун үүлтэр...лай фермын бэлшээрие 4 ...ок болгожо хубааһан байгаа. ...Юрөө, Мотор, Сагаан Шулуу...Орбонто гэдэг участогуудта ...адаа 500 шахуу гектар бэл...дэ) үнеэдынь адуулагдаһан ...Нүхэр Самбуев үнеэдээ нэгэ ...огта 4—5 үдэрэй туршада ...аад, нүгөө участогтань абаа...Иигэжэ бэлшээхэдэ ногоо...түргэнөөр һэргэн хүсэлдэдэг, ...й һү үгэсэнь ехэ бай...Гектар бүриин 12—15 цент...ногооной ургаһан бэлшээри...даг үнеэд сүүдхэ бүри 10—12 ...э бага бэшэ һү үгэдэг гэжэ ...фермын дүй дүршэлһөө хараг...Сүүдхэдээ 25—30 литр һү га...үнеэдтэ 20—30 килограмм но...үн концентрат эдюулжэ адуу...лаад байхада һү һаалгань доошоо ородоггүй юм.

Цырендоржо Самбуевич эгээ таатай сагта үнеэдээ бэлшээхэ зорилгоор, үдэр бүриин гурим тогтоон сахидаг. Үнеэдынь үглөөнэй 5 часһаа үдэрэй 12 час болотор бэлшэдэг. 12 часта байрадань асаржа, ногоо, концентрат эдюулжэ байгаад һаадаг. Һүүлээрнь 2 часһаа үдэшын 7 часай һаалга болотор бэлшээдэг. Һүниин сагта үнеэдээ ээлжээгээр адуулдаг байна. Нүхэр Самбуевай дүй дүршэлһөө харахада, бэлшээриин үедэ адуулдаг гуримынь үдэр бүри адли байдаггүй. Юундэб гэхэдэ, зундаа һэрюуншье, халууншье үдэрнүүд болодог ха юм. Заримдаа һэрюун үдэрэй болоходо, үнеэд һаадгүй бэлшэжэ, түргөөр садаад, удаахан саг соо хибэдһээ хибэжэ хэбтэдэг. Иимэ үдэрнүүдтэ садаһан малые ходо тууа, бэлшэхыень баалаһанай хэрэггүй. Иимэһээ Цырендоржо Самбуевич үнеэдэй эдеэлэсые харан татажа, тэдэнээ адуулдаг. Зүгөөр, нютагай үүлтэрэй үнеэд ногооной һайниие түүжэ эдидэг зантай. Тиихэдэ үүлтэртэ үнеэд бэлшэхэдээ тэниглэн аад, ямаршье ногоо илгадаггүй ехээр эдидэг гэжэ нүхэр Самбуев хөөрэнэ. Гашуун гү, али нялуубтар ногоотой бэлшээринүүдтэ хэдэн хоноод лэ асаржа адуулхада, үнеэд амтархадаг. Тиимэһээ нүхэр Самбуев гашуун ногоотой (уртын, балшаргана болон бусад) ойн соорхойн гү, али ой шадарай бэлшээринүүдтэ үнеэдээ һара соо хэдэн дахин адуулдаг юм.

Бэлшээриин ногооной шанарһаа, ургасаһаа боложо, үнеэд сүүдхэдээ 12—14 час соо адуулагдана. Тиихэдээ үнеэд 2,5—3 час соо бэлшээд, 2—3 час соо хэбтэжэ хибэдэһээ хибэдэг. Намар тээшэ, үдэрэй богони болохо бүри, хибэдэһээ хибэлгэниинь час хахад болотор хородог.

Ногоо муутай—гандуу жэлдэ үнеэд һайн ногоо бэдэржэ бэлшээри дээгүүрээ иишэ тиишээ гүйлдэдэг. Иигэжэ малай эсэнгүй садахын тула мал адуулагша оролдолго гаргаха ёһотой. Үүлтэртэ малай фермын бэлшээринүүдтэ хужар марсатай газарай үгы дээрэһээнь, үнеэн бүридэ 30—50 грамм дабһан үгтэдэг байна.

Үнеэд үдэртөө булагһаа 3 дахин уһалагдадаг. Гэхэ зуура, үүлтэртэ үнеэд наранда бүлеэдэһэн уһа дуратайгаар уудаг, булагай хүйтэн уһанда дурагүй юм. Тиимэһээ, наратай халуун үдэрнүүдтэ оло дахин уһалхын тулада үнеэдые уһанда дүтүүр адуулха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Самбуев хөөрэнэ.

Малые һүрэг болгон зүбөөр бүридүүлхэ гээшэ һайнаар адуулха хэрэгтэ ехэхэн удхашанартай. Юундэб гэхэдэ, томо малтай суг ябаһан залуу мал-бүрүү хашарагууд һүрэгһөө ходо таһардаг. Үлгэ һалга, дохолон үнеэд мүн лэ һүрэгһөө гээгдэдэг юм. Тиимэ үнеэдэй эсээд хэбтэхэдэ нүгөөдүүлынь һажаадаг байна. Иихэдэнь «үнеэдни садаба гээд» дүршэл багатай адуулагшад һүрэгөө хэбтүүлхые оролдодог. Бэлшээриин үедэ һаалиин абтаса адуулагшын шадабариһаа, оролдосоһоо нилээд ехээр дулдыдадаг. Ехэ һү үгэдэг үүлтэртэ үнеэдэй ашаг шэмэнь ямараар адуулһанһаа илангаяа дулдыдадаг юм. Тиимэ үнеэдые садатарнь уһалаагүй һаа, һүеэ татадаг. Үнгэрэгшэ зунай эхиндэ фермын энэ бэлшээринь шииг нойто багатай, муу ногоотой байжа, үнеэдынь ундаа ехээр хүрөөд, тэдэниие үдэртөө оло дахин уһалха ушартай болодог байгаа. Хэрбээ үнеэдые үдэртөө 4—5 дахин уһалаагүй һаа, һү гарасань 8—10 процент хорошодог байба.

Малаа бүри һайнаар адуулдаг болохын тула зарим тэды юумэн хэгдэбэшье, үшөөл олон дутагдал бии байһаар. Вайрануудта уһалууриин дүтэ шадар үгы дээрэһээ малаа уһанда дүтүүр адуулха гү, али үдэртөө хэдэн дахин тууа уһанда асарха баатай бологдоно. Тиигээд уһанһаа холын бэлшээринүүд дутамагаар хэрэглэгдэнэ. Үнеэдые ногоон конвейерэй шэмэтэ ургамалаар хангаха асуудал хүсэд шиидхэгдээдүй. Үнеэдтэ зундаа зелёнко, хара тарян, намартаа турнепс үгтэдэг байна.

Үүлтэртэ үнеэдые һү ехэтэй болгохын тула уһалууриие һайжаруулхаһаа гадна, нэмэлтэ тэжээл болохо тыквэ, капуста тариха, июль — августда эдюулхээр эртын силос бэлдэхэ шухала. Тиигэбэл, үнеэн бүриһөө 4—4,5 мянган литр һүн һаагдахань лабтай.

Бэрхэ адуулгашан Самбуев олон жэлдэ оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хэдэн дахин хабаадалсаа. Мүнөө үбэлжэлгын үедэ зунайхиһаа дутуугүй һү һааха хэрэгтэнь энэ адуулгашан һаалишадта һайнаар туһалжа байна.

Б. Фомин, Селендумын МТС-эй главна зоотехник.

Туркменскэ.ССР. Шэнэ ургасын тарян Сибирьһээ болон Казахстанһаа асарһан түмэр замай составууд Красноводско далайн портдо үдэр бүри ерэнэ.

Суднануудта орооһо тарян ашагдаад, эндэһээ Каспиин далайн элдэб портнуудта эльгээгдэнэ. Красноводско портын коллектив орооһо тарян вагонуудһаа суднануудта ашалгада һайнаар бэлэдхэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: стационарна ба нүүдэл транспортернуудаар хангагдаһан портын участогай юрэнхы түхэл харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Сахарай свёклын баян ургаса абаха аргатайбди

Бичурын сахарай завод Зүүн-Сибирьтэхи сахарай промышленностиин түрүүшын предприяти болоно. Энэ завод Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ баригдаһан юм.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй тэн багта Бичурада свёкло таридаг, сахар үйлэдбэрилдэг һэн гэжэ тэндэхи нютаг зон хөөрэлдэдэг байгаа. Гэхэтэй хамта, мүнөө тэндэ свёкло ургуулха хүдэлмэриин эрхилэгдэжэ байһан ушар Бурят-Монголой урда аймагуудта энэ ажахын улам хүгжөөгдэжэ болохо байһые гэршэлнэ.

Бичурын аймагта түрүүшынхеэ 1943 ондо 700 гектар талмай дээрэ сахарай свёкло таригдаһан байна. Удаадахи жэлнүүдтэнь улам үргэдхэгдэжэ, 1955 ондо 1300 гектар болоо һэн. 1956 ондо Бичурын аймагһаа гадна, Кударын, Мухаршэбэрэй аймагуудай зарим колхозууд свёкло таридаг болоод, хамтадаа 2 мянга гаран гектарта энэ культура таригдаһан юм.

Бурят-Монголдо тарижа ургуулагдаһан свёкло яһала томо, ехэ сахартай байдаг. Дунда жэшээгээр абабал, нэгэ свёклын хэмжүүр 350—500 грамм, зарим толгойнуудынь 5—6 килограмм болодог, 17—22 процент сахартай байдаг юм.

Бичурын сахарай завод түрүүшынгээ жэлнүүдтэ шара сахар, патока үйлэдбэрилдэг байгаа. Мүнөө шэнэдхэн заһабарилагдаһанай удаа юрын сагаан сахар-песок гаргадаг болоо. Гэбэшье, сахарай свёклын үшөөл багаар ургуулагдадаг дээрэһээ, тус завод үшөө дүүрэн ашаглагдаагүй байһаар. Бичурын, Мухаршэбэрэй, Кударын аймагуудай олонхи колхозууд энэ культурын ургасые улам дээшэлүүлхэ хэмжээ абанагүй. Зарим колхозуудта свёкло тарилга 5—6 үдэртэ хэгдэхын орондо, 25 — 30 үдэр үргэлжэлдэг, зундаа һайн харууһа хангадаггүй байна. Свёклын тарилгые иимээр эмхидхэһэн колхозууд тон бага, 15—20 центнер ургаса гектар бүриһөө хуряана. Гэхэ зуура уларилай талаар адли байдалтай зарим түрүү колхозууд свёклын үндэр ургаса абана. Жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи звено 6 гектар талмай дээрэһээ га бүриһөө дунда зэргээр 270 центнер ургаса хуряагаа. Мүн Кударын аймагай Ворошиловай, Хрущевой, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай свёкло таридаг звенонууд үндэр ургаса абаһан байха юм. Свёкло тарихада агротехническэ шухала хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээд байбал, манай Бурят-Монголдо энэ культурын үндэр ургаса хангагдажа, Бичурын сахарай завод дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдаха байна.

Зургаадахи табанжэлэй туршада Бичурын, Мухаршэбэрэй, Кударын аймагуудаар сахарай свёкло таридаг талмайе 2500 гектар хүрэтэр үргэдхэхэ, га бүриһөө 120 центнер ургаса хуряадаг болохо зорилго табигданхай. Тиихэдэ бүхыдөө 300 мянган центнер свёкло хуряагдадаг болохо юм.

Бурят-Монголдо сахарай завод тогтооһон ушар арадай ажахыда ехэ удхашанартай. Тус завод жэлдээ 200 үдэрэй туршада хүдэлмэрилдэг болоо һаа, 36 мянган центнер сахар гаргаха шадалтай байна. Тиигэбэл, Советскэ Союзай урда зүгэй районуудһаа сахар асарха ябадал зайсуулагдаад, үлүү гаргаша нилээд багадхагдаха болоно.

Б. Буянтуев, географическа науканuудай кандидат.

ЗАИГРАЙН АЙМАГТА

ҺУРАГША ВЫСТАВКЭДЭ ХАБААДАБА

Заиграйн дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Геннадий Метляев гэрэйнгээ газаа кукурузын 69 эшэ ургуулаа. Тэрэнь квадратно - гнездовой аргаар таригдаһан, минеральна үтэгжүүлгэ хоёр дахин оруулһан, хэдэн дахин газарыень зөөлэрүүлһэн, буртаг үбһэнһөө сэбэрлэһэн байха юм. Тиигэжэ һайнаар харууһалһанай ашаар 37 килограмм кукурузын набша намаа, 12 килограмм сэбэр орооһо абаба.

Энээнэйнгээ түлөө Г. Метляев аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ мүнөө жэлдэ хабаадалсаба.

39 ЗҮЙЛЭЙ ЭДЕЭ ХООЛ

Үнэгэтэйн овощь болон жэмэс буйлуулдаг завод нютагай түүхэй эд хэрэглэдэг юм. Энээнһээ эдеэ хоолой 39 ондоо зүйл үйлэдбэрилнэ. Тэрэнэй тоодо элдэб повидло, джем, варени, дабһалагдаһан үгэрсэ, помидор, капуста, умда харяаха шүүһэнүүд, крахмал, горчица, кисель болон бусад зүйлнүүд оролсоно.

ОВОЩИИН БАЯН УРГАСА

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой Яков Демьянович Афанасьевай даадаг овощь ургуулдаг бригадынхид овощиин баян ургаса мүнөө жэлдэ хуряаба. Жэшээлхэдэ, 6 га талмайһаа гектар бүриинь 120 центнер капуста, га газарһаа 130 центнер морковь болон бусад овощь ургуулһан байна. Бригадын гэшүүд В. Афанасьева, М. Леонова, Т. Непитаева, Т. Тарабукина гэгшэд эршэтэй һайнаар ажаллаа.

МАЛШАДАЙ БҮЛЭ

...остьян Гурьянович Павлуцкий бухгалтер мэргэжэлэй хүн. ...жэл советскэ аппарадта, ажа... организацинуудта хүдэлһэн, ...ернь «Гигант» колхоздо бух...р болоһон байгаа. Нүхэр Пав...й колхозойнгоо тоо бүридхэ...эргые һайнаар табиһан юм. ...ондо колхозой партийна орга...и коммунист Павлуцкиие һү...варна фермые даагша бол...эльгээ һэн.

...остьян Гурьянович дааһан хэ...харюусалгатайгаар хандажа, ...жэл үлүүтэй хүдэлөөд бай..., тус фермые гүнзэгы гээгдэл...гаргаа. 1954 ондо үнеэн бүри...00 литр тухай һүн һаагдадаг ...һаа, ажахын үнгэрэгшэ жэл...56 литр һаагдаа. Малай гарзал...дал сүм усадхагдаа. Эдэ бүгэдэнь—фермые даагшын, малша колхознигуудай оролдосото ажалай үрэ мүн. Севостьян Гурьянович малшадайнгаа эрилтэ, хэрэгсэлнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг хүтэлбэрилэгшэ юм.

Нүхэр Павлуцкиин гурбан басагад малай фермэнүүдтэ хүдэлдэг. Тэдэнэй Лена Шура хоёрынь 3-дахи фермэдэ ажаллана. Эдэнэр бултадаа оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилдэг. Шура басаганиинь үнгэрэгшэ жэлдэ 14 үнеэнһээ 14 тугал абажа түлжүүлээд, тус бүриһөөнь мянган литр һү һаагаа. Эгээн бага басаган—Фросинь эсэгэтэеэ хамта хүдэлдэг. Энэ жэлэй арбан һара соо 10 үнеэнһээ тус бүриин 1031 литр һү һаагаа. Үнеэдэй олонхинь түрүүшынхеэ тугаллаанхай. Тиигэбэшье һаань, энэ басаган оролдосотойгоор ажаллажа, яһала ехэ һү һааһан байна.

Севостьян Гурьяновичын басагад ажаллахадаа бэрхэ, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүд юм. Эдэнэр комсомольско организациин гү, али клубай хүдэлмэридэ ходо хабаададаг.

Павлуцкитан бүхы бүлөөрөө малаа ажал хүгжөөлсэн, амжалтатай һайнаар ажаллаад, ехэ олзо олодог баян ажаһуудаг. Энэ жэлэй 9 һара соо 2900 ажалта үдэр оложо, 2 мянган түхэриг мүнгэ, 29 центнер таряа, 4 центнер овощь авансаар абаа. Мүн 582 килограмм мяха, мянган килограмм һү нэмэлтэ түлбэридэ абанхай.

Л. Леонов, Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

А. МАНГАТХАНОВ.

БАГАШУУЛДА ЗОРЮУЛАГДАҺАН ШҮЛЭГҮҮД

КОМБАЙН

Трактор мэтэ таршаганадаг.
Таряалан соогуур тамардаг.
Холоһоо ябахынь харабал,
Корабль гэжэ һанахал.

Гушаад хүнэй хэхые
Гансаараа шахуу бүтээдэг:
Хададаг,
сохидог,
хиидхэдэг.

АВТОМАШИНАНУУД

Артелиимнай үйлсөөр
Автомашинанууд гүйлдөө:
Хоёр тээшээ
Хурдаар ябана,
Харгын гуримаар
Хонходоод абана.
Нэгэниинь
Үбһэ ашанхай,
Нүгөөдэнь
Бараа тээнхэй.
Үбһэтэйнь
Үлэмжын аба,
Бараатайнь
Баарайн абга
Гэжэ таниһаар
Гараа үргөөбди:
Мэдэгмаа хоюулаа
Мэндые хүргөөбди.

ЗУРААША ХҮБҮҮН

Золто хүбүүн зурааша
Зураг зураха дуратай.
Зургаан үнгын карандашынь
Зутар хурса үзүүртэй.

Хони, ямаа, сарые
Хашалгүйхэн урладаг,
Хатарша хурдан харые
Хара үнгөөр зурадаг.

Хүүгшэ үнеэе зурахадаа,
Хүхэ шэрээр гоёодог,
Хоёр яһан эбэрыень
Һарюу мурюу болгодог.

Жэгүүртэ шубуу зурахадань
Жэгтэй һонин байдаг:
«О» үзэг бэшээд, доронь
Оодон хоёр хүл хэдэг.

Тиигээд тархииень зураха:
Тэг дундань точко табидаг.
Һольбоһон «П» хээд,
Һүүлынь гэжэ хэлэдэг.

Эрьюулжэ байжа үзөөд,
Эжыдээ баярлан харуулдаг.
Золто хүбүүн дүрбэтэйхэн,
Зураг зураха дурэтэйхэн.

ХАРААСГАЙ

Дуулим холоһоо,
Дулаан оронһоо
Номин огторгойгоор
Ниидэн ерэһээр
Алтан сээжэтэй
Аляа хараасгай
Зуһаландамнай
Байраа олоо,
Зургаан дальбараатай
Барһан болоо.
Айлшан гээшэ
Гэлсэнэбди,
Аадар борооһоо
Абарнабди.

Спортын үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд тухай

...етскэ физкультурые саашанхүгжөөхэ хэрэгтэ зунай сезон ...орьтойхон амжалтанууд туй... Эхэ оронойнмнай шадамар ...спортсменүүдэй хабаадалга...р РСФСР-эй, удаалуулан ...эй арадуудай Спартакиада ...да болоо.

...Р-эй арадуудай Спартакиада ...физкультура ба спортын һүр ...анта хүсые гэршэлэн харуул... гадна, мүн энэ хүдэлмэрээ ...һайжаруулха арга замыень ....

...О-гэй, ГТО-гэй значогтониие, ...уудтай хүнүүдые урда жэл...ихиһээ олоор бэлдэхэ, физ...рна нэгэдэлнүүдые бүри бэ...лхэ, залуу, мэргэжэл ехэ...спортсменүүдэй шадабариие ...дээшэлүүлхэ зорилго респуб... физкультурна организаци... үмэнэ табигдаһан байгаа.

...талаар зарим тэды юумэн хэг...нгэрэгшэ зундаа физкультур...охон нэгэдэлнүүдэй хооорон...үн республиканскашье мүры... эмхидхэгдэжэ, зуугаад мян...залуушуул хабаадалсаа һэн. ...удай, аймагуудай фестиваль...аймагай газетэнүүдэй үүсхэ...мүрысөөнүүд, эстафетэнүүд тү...ихээ түхэн дэлгэрээ. Физ...рнигуудай тоо нилээд нэмээ. ...эгшэ сезондо баскетболой, ...ой, мэргэнээр буудалгын ба ...едээр ябалгын һорёон яһала ...отэйгөөр үнгэрөө. Футбо...еспубликын түрүү һуури эзэл...үсөөн гансал Улан-Удэдэ бо...байһан аад, мүнөө аймагуудташье эмхидхэгдэдэг болонхой. Энээнтэй хамта футболистнуудай тоо олошороо. Аймагууд футбольно олон командатай болоо. Жэшээнь, гансахан Заиграйн аймагта футбольно 10 команда бии юм.

РСФСР-эй арадуудай Спартакиадын үедэ 14 янзын спортоор мүрысөөн болоһониинь мэдээжэ. Тэдэ бүгэдэндэ манай республикын спортсменүүд хабаадажа, боксёрнууд, хүнгэн атледүүд, велосипедистнүүд, мэргэнээр буудагшад, һэлюуршэд болон бусад амжалта туйлаһан байна. Боксёрнуудаймнай шэлэгдэмэл команда Дурана зүгэй зоно дотор түрүү һуури эзэлхын түлөө суутай бэрхэ командануудтай мүрысэн, түрүү һуури эзэлээ. Энэ илалтаараа омогорхохо ёһотойбди. Ирхүүдэ болоһон зональна мүрысөөндэ манай велосипедистнүүд гурбадахи һууриде гараа. Мүн тэндэ мэргэн буудалгын мүрысөөндэ хабаадаһан манай команда (тэрэ тоодо нүхэд Николаев, Жамбалов, Данилов, Һакимов) бараг дүнгүүдтэй гараа.

РСФСР-эй арадуудай Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөндэ манай хүнгэн атледүүдэй шэлэгдэмэл команда хабаадажа, 86 командануудай дундаһаа 22-дохи һуури эзэлһэн байна. Командын гэшүүдэй дундаһаа Балтунникас диск шэдэлгээр 1-дэхи һуури, Воронцова 400 метртэ гүйлгөөр 3-дахи һуури, Шарипов 3 мянган метртэ элдэб хаалтануудые дабажа гүйлгөөр, мүн 1500, 5000, 10 мянган метртэ гүйлгөөр 4—5-дахи һууринуудые эзэлээ. Нүхэр Шарипов Спартакиадын дүүрэмсээр, Ленинэй нэрэмжэтэ стадион дээрэ үндэр хаалтануудые гаталан 3 мянган метртэ гүйжэ, СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргээ.

Залуу спортсменүүд Мартынцева, Жданова, Кушнарева, Агудин, Еркович, Бараев, Олейников болон бусад мүн лэ һайн дүнгүүдтэй гараа. Республикын һэльбэгдэгшэдэй шэлэгдэмэл команда бэлэдхэл һайнтай, бэрхэ шадабаритай байһанаа Спартакиадын түгэсхэл дээрэ харуулаа һэн. Энэ командамнай 17—19 наһатай 20 залуушуулһаа бүридэнэ. Спортсменүүд Алексеева, Ключко, Игумнов шадамар бэрхэ гэлсүүлээ.

Физкультурын олон хүдэлмэрилэгшэд, багшанар тренернүүдэй, мүн бусад эдэбхитэдэй оролдолго гаргаһанай ашаар үнгэрэгшэ сезон соо ехэ амжалта туйлагдаа. Республикын командануудай тренернүүд нүхэд П. Николаев, А. Атарханов, В. Николаев, А. Горох, В. Большин, Г. Давыдов гэгшэд эрхим һайнаар ажаллаа.

Гэхэ зуура, манда ехэхэн дутагдалнуудай бии байһые үнгэрэгшэ сезон мүн лэ элирүүлэн харуулба. Физкультурнигуудай зэргын улам нэмэбэшье, тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдаһан байна. Хэжэнгын, Тарбагатайн, Иволгын аймагуудые абаад үзэбэл, һүүлэй үедэ тэндэ орой-һоо арбаад шэнэ физкультурнигууд урган гараа. «Красное знамя», «Локомотив» (транспортын), «Строитель», «Спартак» бүлэгэмүүдэй зэргэнь нэмээгүй байна. Олон хүдэлмэрилэгшэдтэй механизированнэ завод миил зуугаад физкультурнигуудтай. Мяханай комбинадтахи 2 мянга тухай хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадай миил 10 процентнь физкультурнигууд юм.

Физкультурын зарим нэгэдэлнүүд, илангаяа хүдөөгэй нэгэдэлнүүд үсөөхэн хүнүүдһээ бүридэнхэй, хүсөөр бага байһаар. Хүдөөгэй олонхи нэгэдэлнүүдтэ биратай юумэн хэгдэнэгүй. Һургуулиин үхибүүдэй, студентнэрэй дунда БГТО, ГТО-гэй значогтониие бэлэдхэхэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Зэдын, Сэлэнгын ба Закаменай аймагуудта үнгэрэгшэ 9 һарын турша соо 125 значогтон бэлдэгдээ. Улан-Удэ городой һургуулинуудта мүн лэ үсөөнөөр бэлдэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Спортын талаар һайн дуранай бүлэгэмүүдтэ, физкультурна нэгэдэлнүүдтэ, дунда ба дээдэ һургуулинуудта залуу физкультурнигуудые хүмүүжүүлхэ, һургаха хүдэлмэри тусхай түсэбэй ёһоор эмхидхэгдэдэггүй байна. Тэрээнһээ шалтагаалан, спортсменүүдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн дутагдалнууд тохёолдоно.

ПВЗ-гэй «Локомотивта», транспортын «Локомотивта», «Буревестнигтэ» волейболоор, баскетболоор, гимнастикаар, хүнгэн атлетикээр, боксоор түхэреэн жэл соо хүдэлхэ секцинүүд эмхидхэгдээгүй байһаар. Спортын талаар һайн дуранай бүлгэмүүд («Спартак», «Динамо», «Красная звезда») гимнастикын, боксын, баскетболой, мэргэн буудалгын тусхай секцинүүдые эмхидхэхэ аргатай байһан аад, юушье хээгүй.

Улан-Удэ городой, мүн аймагуудай олонхи дунда һургуулинуудта бэе махабадаа болбосоруулха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Физкультурна нэгэдэлнүүдэй үүсхэлээр хүдөө нютагуудта спортивна барилга үшөөл үсөөн бүтээгдэнэ. Зарим нютагуудта тиимэ түхеэрэлгын үгы байһанһаа шалтагаалжа, тэндэхи физкультурнигууд мүрысэхэ, һураха аргагүйдэнэ.

Зарим аймгүйсэдкомуудай, колхозуудай, МТС-үүдэй, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд спортивна хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ анхарал багаар хандуулна. Стадион, спортын талмай болон бусад түхеэрэлгэ тодхохо мүнгэн зөөреэр саг соонь һомологдоогүй байна. Улан-Удэдэ 1940 он болотор спортын павильонууд бии байһан юм. Мүнөө тиимэ павильонууд үгы болошонхой. Тэдэниие һэргээхын тула зохихо хэмжээ абаха шухала.

Гэгээрэлэй министерствын хамаатай олонхи һургуулинуудай спортын базань элдэб хэрэгсэлнүүдээр дутамаг, тусхай залгүй байдаг. РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын захиралгын ёһоор һаа, шэнэ баригдаһан ба хуушаншье һургуулинуудта спортын залнууд байха ёһотой. Тэрэ захиралтань мүнөө хүрэтэр дүүргэгдээгүй байһаар.

Спортын үбэлэй сезон эхилбэ. Энэ үе соо эрхим һайнаар ажаллажа, шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха гээшэ физкультурна нэгэдэлнүүд, бүлгэмүүдэй хүндэтэ хэрэг болоно. Үбэлэй сезондо бэлэдхэлгые тон һаяар дүүргэхэ, спортивна хэрэгсэлнүүдээ барандань заһабарилха, катогуудые бэлэн болгохо, хубсаһа үлгэдэг, амардаг таһалгануудыень дары дулаалха шухала.

Санаар, конькигаар ябаха, хоккейгээр наадаха гэхэ мэтын һорёо хэжэ захалха, олон хүнэй хабаадалгатай урилдаануудые эмхидхэхэ ёһотойбди.

Спортын зарим бүлгэмүүд, физкультурна зарим нэгэдэлнүүд энэ үбэлые бэлэдхэлгүйгөөр угтаа гэбэл алдуу болохогүй. «Динамо», «Ажалай резерв», «Спартак» бүлгэмүүдээр конькишадай дунда биратай хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Эдэ дутагдалнууд дары усадхагдаха зэргэтэй.

Үбэлэй үедэ элдэб бүлгэмүүдэй хоорондо олон янзын мүрысөөн эмхидхэгдэхэ. Тэдээндэ хабаадаагүй нэгэдэлнүүд, спортын бүлгэмүүд республиканска мүрысөөндэ хабаадаха эрхэгүй. Тиимэ хадань эртээнһээ тусхай бэлэдхэл хэжэ эхилхэ шухала. Мүн инструкторнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ анхарал табигдаха зэргэтэй.

Декабрь һара соо Улан-Удэдэ, аймагуудта тренернүүдэй семинар үнгэргэгдэхэ юм.

Манай спортсменүүдэй Москва санаар ошоһонһоо хойшо 25 жэл 1957 оной мартда хүсэхэнь. Шэнэ амжалтануудые туйлажа, энэ ойе угтаха ёһотойбди.

Физкультура болон спортые олоной дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула физкультурна эмхи зургаанууд үбэлдөө ехэ юумэ хэхэ болоно.

Үбэлэй спортын сезониие физкультурна нэгэдэлнүүдэй, бүлгэмүүдэй эмхитэй һайнаар үнгэргэхэдэнь олониитын эмхи зургаанууд зохихо туһа хүргэхэ зэргэтэй.

Б. САНДАНОВ, физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ республиканска комитедэй түрүүлэгшэ.

Нарин урлалгын, гоёон шэмэглэлгын выставкэ

Һаяхан Улан-Удэдэ уран зурагай искусствонуудай республиканска музейдэ нарин урлалгын, гоёон шэмэглэлгын зүйлнүүдэй республиканска выставкэ нээгдэбэ. Энэ выставкэ хадаа бурят арадаймнай нарин урлалгын, гоёон шэмэглэлгын мэргэжэлэй саашадаа хүгжэн һалбарха хэрэгтэнь ехэ удхашанартай.

Удхаараа социалистическэ, түхэл маягаараа национальна бурят арадай культурын түүхэдэ нарин урлалгын, гоёон шэмэглэлгын искусство хүндэтэ һуури эзэлдэг байна.

Үсэд шанга оролдолгоороо, эгэршэгүй урма зоригоороо шалгаран гараһан мүнгэшэ, алташа, түмэршэ, модошо болон бусад олон мэргэжэлэй дархашуул, уран нарин һиилүүршэд, оёдолшод, зураашад бурят хүнэй байдалые шэмэглэхые хүсэдэг байгаа бэлэй.

Онсо бэлигтэй урашуул, дархашуул хэдэн зуун жэлэй туршада өөһэдынгөө мэргэжэл шадабарииe, дүй дүршэлые арьбадхан, залуу үетэндөө дамжуулан үгэдэг байгаа. Тон уран гоёор хэгдэһэн жэшээтэ зүйлнүүдынь саашадаа бүри нарижуулагдадаг, шэнэ угалза гоёолтонуудаар нэмээгдэдэг, мүн маяг дүрсэнь уранһайхан болгогдодог бэлэй.

Зүгөөр, 1940 он болотор нарин урлалгын, гоёон шэмэглэлгын искусствода анхарал ехээр табигдаагүй, мартагдашаһан шахуу байһан юм. Москвада болохо Бурят-Монголой искусствын декадада бэлэдхэлэй эхилхэдэ энэ шухала хүдэлмэридэ анхарал табигдаһан, тэрэнэй саашадаа урган хүгжэхэ шэнэ эшэ үндэһэн бии болгогдоһон юм. Тиигэжэ республика доторнай жараад гаран уран дархашуул элирүүлэгдэһэн байна. Тэдэнэй дундаһаа онсо илгарһан модоной һиилүүршэд Содном Бадеев, Шоён Дашиев, мүнгэшэ алташа ба түмэршэ дархашуул Доржо Шагдуров, Цыбик Гармаев, Шагжа Бадмаев, Цыбиков, Логинова, Тубчинов, Шагдуров болон бусад Москвада болоһон декадада хабаадалсаһан юм. Эдэ нүхэдэй дархалһан, урлаһан зүйлнүүд Москвада, зүүн зүгэй культурануудай музейдэ мүнөөшье табяатай байдаг.

Бурят арадай искусствын түрүүшын декадада нарин урлалгын, гоёон шэмэглэлгын зүйлнүүд хүсэдөөр харуулагдажа шадагдаагүй һэн. Тиигээд лэ декадын «кампаниин» үнгэрһэнэй һүүлээр энэ шухала искусство дахин мартагдажа эхилһэн байна бшуу.

Энэ жэлдэ Москвада Бүхэроссийска выставкын үнгэргэгдэхэ болоходонь Бурят-Монголдомнай ээлжээтэ «шууяан» боложо, мартагдашаһан искусствые гэнтэ һанаандаа оруулжа, яарал тэбэдэлээр республиканска, тиигээд Бүхэроссийска выставкэдэ бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ гэхэдэ алдуу болохогүй.

Оройдоол хоёрхон һарын туршада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэбэшье, энэ выставкэдэ һонирхолтой зүйлнүүд яһала олон.

Бурядай дархашуулай, урашуулай хэһэн уран нарин гайхамшагта зүйлнүүд нэн түрүүн выставкэдэ ерэһэн хүнүүдэй дура сэдьхэлые хүдэлгэжэ баясуулна.

Бурядаймнай суута мүнгэшэ, алташа дархан нүхэр Намжилоной мүнгэн дээрэ алта шаража угалзатуулан хэһэн һанжуургатай хэтэ, хутаганууд, эхэнэрэй хажуугай зүүдхэл (гарьха, зүүнэй гэр, намюурга, шэмхүүр, хулхибша, түлхюур гэхэ мэтэ), урлан дархалһан мүнгэн гааһан харуулагдана. Эдэ зүйлнүүдые шэртэн харахадаа зариманиинь арсалан, амитанай дүрсэ хэжэ, урданай элдэб угалзануудаар гоёогдонхой. Нүгөө зариманиинь мүнөөнэй, советскэ ёһоор, самсаалтуулан хэгдэһэн табан хушуутай мүшөөр, арбай таряагаар, алха хадуураар гоё һайхан сэсэгүүдээр, табан хушуу малай дүрсөөр гоёогдонхой.

Алта мүнгөөр уран һайхан зүйлнүүдые шадабари мэргэжэлтэйгээр хэхэһээ гадна, нүхэр Намжилон модоор элдэб юумэнүүдые дархалдаг, урладаг байна. Томо үндэһэ үнгэлэн заһажа тоһодоод, шойнжон дүрсэтэйгөөр, угалзаар гоёожо, хэһэн «Нюусатай шкатулка» угаа һонирхолтой.

Агын национальна округой түлөөлэгшэ, шадабари ехэтэй хуушанай мүнгэшэ дархан Цыден Нимаевай мүнгэндэ алта шаража, нарин нягтаар, уран гоёор хэһэн бурят эхэнэрэй хажуугай зүүдхэл, алта тоборюутуулжа, бүтүү утаһаар гоёон хэһэн мүнгэн хутаганууд табигданхай. Уран зурагай искусствонуудай музейн даабаряар Цыден Нимаевич үшөө май һарада эрхы хурганай хюмһан соо утаашаа багтаха эхэ гахайе, миин нюдөөр харахань бэрхэтэй 12 поршоонхонуудыень мүнгөөр дархалжа эхилһэн юм. Энэ гахайе нэгэ поршоонхотойгоор уран наринаар дархалаад, музейн хүдэлмэрилэгшэдтэ асаржа харуулһан байна. Тиихэдэ гахайнь дуураа хоёр боложо һаладагаар хэгдэһэн аад, зүйдэлынь энэ гэжэ хараха аргагүй наряар хэгдэнхэй. Нэгэ поршоонхонь муушаг нюдэтэй хүнэй харахада жаахан, монсогорхон мүнгэн байха юм. Ехэ болгодог шэлээр һайса шэртэжэ харахада бүри хүсэд нюдэтэй, шэхэтэй, аматай, хүлтэй, һүүлтэй поршоонхохон байнал! Энэмнай 60-аад таратай болоһон хүнэй хэһэн зүйл болоно. Зүгөөр, нүхэр Нимаев энэ хүдэлмэреэ дүүргэжэ шадангүй үбшэлөө.

Түнхэнэй мүнгэшэ, алташа дархашуулай хэһэн зүйлнүүд мүн лэ һонирхолтой байна. Гүндыб Шартахановай дархалһан мүнгэн хутага, мүнгэлжэ хэһэн гааһан, П. Соктоевой хэһэн һэнжүүргэтэй мүнгэн хутага, мүнгэлһэн эмээл, уран дархашуул нүхэд Д. Ордоновой, Б. Базаровай болон бусадай мүнгөөр хэһэн зүйлнүүд һонирхолтой байна.

Булгайрта угалза хэбээр хэблээд, уран гоёор С. Сыреновагай оёһон хэжэм харуулагдана. Энэ хадаа ехэ шадабари мэргэжэлтэйгээр хэгдэһэн байна.

Хориин мүнгэшэ дархан Шоймпол Очировай мүнгэ харлуулаад, тэрэнээ угалзатуулжа, уран наринаар хэһэн хутага мүн лэ эндэ табигданхай. Бурят дархашуулай дунда мүнгэ харлуулдаг хүнүүд үсөөн байдаг. Энэ хадаа нүхэр Очировай амжалта болоно.

Арбай таряагаар, мүшөөр, элдэб угалзаар гоёожо Б. Тулбуреевэй (Иволга) дархалһан мүнгэн бэһэлиг болхотой байна.

Баргажанай, Курумканай, уран дархашуулай хэһэн гоё һайхан зүйлнүүд выставкэдэ яһала олоор харуулагдана.

Һүүлэй арбаад жэлэй туршада хэгдэһэн зүйлнүүдэй дунда мүнгэн бэһэлиг, тобшо, шүрэтэй мүнгэн тобшо, мүнгөөр хэһэн һам эндэ харуулагдана.

Революциин урда тээхи үедэ элдэб нютагай дархашуулай хэһэн мүнгэн хутага, һиихэ ба бусад хэрэгсэлнүүд бии байна.

Суута уран оёдолшон Ж. Дугаровагай бүд дээрэ үнгын торгон ниитхээр оёһон «Победа» орден, угалза оёгдоһон ковёр, бурят эхэнэрэй дүрсэ, мориной хилгааһаар гүрэжэ хэһэн гоёолтонууд харуулагдана.

Республикын нарин оёдолшо А. Гергесовагай оёһон бурят тэрлиг, хүүгэдэй пижама, элдэб хубсаһан эндэ харуулагдана.

Түнхэнэй оёдолшон Е. Яптуевагай хитад үнгын торгон ниитхээр һолонготуулжа оёһон бурят бүһэн эндэ бии. Мүн угалзаар гоёожо, уран һайханаар оёгдоһон бурят луушан гуталнууд харуулагдана.

Элдэб зураг, угалзануудые, шүрэнүүдые яһаар хэжэ холбоһон, мэдэгдээгүй бурят хүнэй хэһэн ехэ намюурга-гоёолто айхабтар уранаар хэгдэһэн байна. Революциин урда тээ ажаһууһан уран дархашуулай модон дээрэ элдэб юумэ һиилэһэн, уран оёдолшодой бүд дээрэ оёһон зүйлнүүд, ангай арһа зүйжэ хэһэн, эвенкнүүдэй гоёолтонууд мүн лэ эндэ бии. Хитад, Япон, Түгэд, Энэдхэг дархашуулай урдань хэһэн гайхамшагта зүйлнүүд эндэ табигданхай.

Эбэрээр, яһаар һиилэдэг городоймнай мастернуудай хүдэлмэринүүдһээ З. Захаровай «Адуушан», В. Беркутовэй «Хонишон» ехэ һонирхолтой байна. Элдэб түрэлэй модо няажа, эбсүүлжэ И. Афанасьевай хэһэн «Хирээ ба араата» (Пано), Н. Горбуновой модо няажа, угалзатуулан хэһэн бурят түхэлэй стол, эрхим һайн сэгнэлтэ абахаар.

Энэ боложо байгаа выставкэ хадаа бурядай шухала энэ искусствын саашадаа хүгжэхэ замыень заажа үгэхэ, арадай дундаһаа илгаран гараһан бэлиг ехэтэй урашуул, дархашуулые элирүүлэн гаргаха, тэдэнэй саашадаа улам бэлигтэй, оролдосотойгоор ажаллахыень зоригжуулха байна.

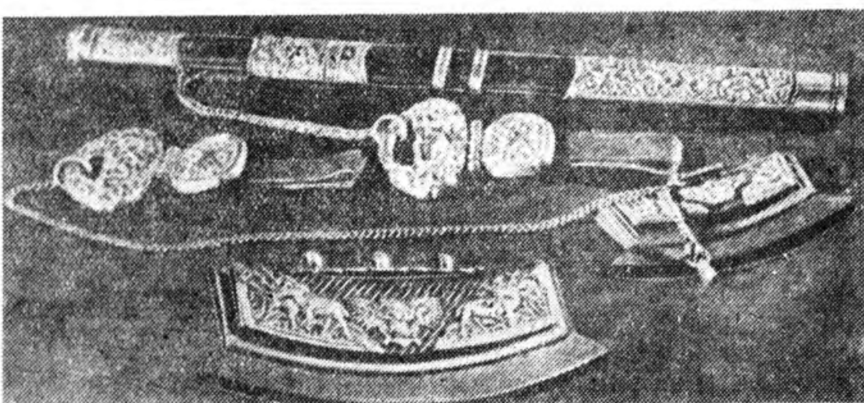
Гэбэшье, оройдоол 3—4 аймагай түлөөлэгшэд хабаадаа. Олонхи аймагуудай культурын таһагайхид энэ шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаа.

Шухала искусствода саашадаа иимэ хайхарамжагүйгөөр хандахаа болижо, бии байгаа дутагдалнуудаа усадхаад, тэрэнэй саашадаа түргэнөөр хүгжэхэ замынь зааха хэрэгтэй. Мүн республикын урашуул, дархашуулай олоороо хабаадахаар ехэ мастерскойнуудые шэнээр нээхэ саг болоо.

Ф. БАЛДАЕВ,
Д. ЧИМИТОВ.

Нүхэр Андреяновай бүлын фанер хюрөөдэжэ уран гоёор хэһэн зүйлнүүдые городой һургуулиин һурагшад хаража байна.

Мүнгэшэ дархан нүхэр Намжилоной дархалһан мүнгэн хутага ба хуушанай хэтэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Яһаарба эбэрээр З. Захаровай һиилэжэ хэһэн «Адуушан», В. Беркутовэй хэһэн «Хонишон». Н. Горбуновой дархалһан бурят шэрээгэй орой харуулагдана.

А. Мантасвай фото.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесси

Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дотор хуули... эрхэнүүдыень агууехэ Хитадта олгохо

1956 оной ноябриин 15-да ООН-эй Генеральна Ассамбле... пленарна зүблөөн дээрэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Д. Т. ШЕПИЛОВЭЙ хэлэһэн үгэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 16. (ТАСС). ООН-до Хитадай түлөөлэгдэхэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэгүй гэжэ Генеральна Комитедтэ Холбоото Штадуудай ба бусад баруун гүрэнүүдэй баадхаһан дурадхалые Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэрэйнгөө пленарна заседани дээрэ хаража үзэбэ. Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дотор Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгдэхэ хуулита эрхэнүүдые дэмжэн СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Д. Т. Шепилов үгэ хэлээ.

Генеральна Ассамблей өөртөө тон шухала асуудалтай—ООН дотор хуулита эрхэнүүдыень Хитадта олгохо асуудалтай долоодохёо ушаржа байна гэжэ Д. Т. Шепилов һануулба. Эдэ эрхэнүүдынь арсашагүй байна. Хитадай Арадай Республикын дайсад хүрэтэрөө эдэ эрхэнүүдыень арсаха үндэһэ баримтагүй юм гэжэ Советскэ Гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлээ. Тиимэһээ энэ асуудалые сессиин зүбшэхэ зүйлдэ табиһанай хэрэггүй гэжэ, энэ асуудал шиидхэлгые нэгэ жэлээр хойшолуулха хэрэгтэй гэжэ бидэндэ ходол хэлэгдэдэг.

Иимэрхүү политика морально-политическэ талаар ООН-до ехэ муу нүлөө үзүүлнэ гэжэ Д. Т. Шепилов тэмдэглээ. Хитад болбол Нэгэдэмэл Нацанvудай Организациин гэшүүниинь байхаһаа гадна, мүн тэрэ организациие эмхидхэгшэдэй нэгэниинь мүн. Тиимэһээ Хитадай хуулита ёһоной правительствые түлөөлэгшэдэй өөрынгөө үүргые ООН дотор дүүргэжэ шадахагүй болоһон ябадалые тэсэхын аргагүй гэжэ Д. Т. Шепилов хэлээ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, агууехэ гүрэнүүдэй нэгэниинь мүнөөнэй бодото байдалай баримтануудые хараадаа абахаяа хүсэнэгүй, тэрэнэй мэдэлдэхи политическэ болон экономическа хашалтын бүхы аргануудые хэрэглэжэ, Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дотор Хитадта хуулита эрхыень олгохо хэрэгтэ һаад хэнэ.

79 гүрэнүүдые нэгэдүүлдэг ООН мэтын уласхоорондын иимэ томо организаци элдэб янзын расистнуудай ба колонизаторнуудай хэлээшээр лэ ябаха ёһогүй гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлбэ.

Гүрэнэй хүтэлбэрилгын ямар-нэгэн формо, ниитын ямар-нэгэн байгууламжа хадаа арад бүхэнэй дотоодын хэрэг мүн байһые ООН-эй Устав эшэ үндэһэ болгодог гэжэ Д. Т. Шепилов һануулаа.

Чанкайшиин засагай унагаагдаһан ябадал США-гэй түсхайта бүлэгүүдтэ тон хүшэр хүндэ сохилто болоһон байгаа гэжэ тэмдэглээд, Д. Т. Шепилов саашань иигэжэ мэдүүлээ: теэд Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци тэдэ бүлэгүүдэй найдабари, түсэбүүдһээ дулдыдаха ёһогүй.

США-гэй түлөөлэгшэдэй дурдадаг байһан ба дурдажашье байгаа шалтагаанаар ООН-эй ажал-ябуулгада хабаадалсалгаһаа Хитадые холодуулха гээшэ Хитадай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалга болоно. Тиихэ зуура, энэ хадаа ехэ, бага үндэһэ яһатанай эрхын адли тэгшэ байха тухай манай организациин Устав дотор бэшэгдэһэн ёһо гуримые эбдэһэн ябадал мүн.

Хитадые ООН-до абаха тухай юрэ хэлэгдэнэгүй, юундэб гэхэдэ Хитад хадаа юридическэ талаараа ООН-эй гэшүүн гээшэ. Мүнөө Хитадай Арадай Республикын гүрэндэ хуулита ёһоной түлөөлэлгэ хангаха тухай хэлэгдэнэ.

Правительствонууд бэшэ, харин гүрэнүүд ООН-эй гэшүүн байдаг.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида Хитадые имагтал Хитадай Арадай Республикын правительство түлөөлжэ шадаха байна гэжэ Д. Т. Шепилов онсолон тэмдэглээ. Энэ правительство аяар долоо гаран жэлэй туршада Хитад дотор засагые ашаг туһатайгаар бэелүүлжэ, бүхы арадай зүгһөө хизааргүй ехээр дэмжэгдэжэ, дурлагдажа байна.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Хитадай Арадай Республикын туйлаһан амжалтануудай эли тодо жэшээнүүдые харуулаа. Хитад болбол эб найрамдалда дуратай агууехэ гүрэн мүн. Энэ гүрэн уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдодог байһанаа оло дахин харуулса, Дальна Востогто, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ туһа нэмэри хээ,—гэжэ Д. Т. Шепилов үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Уласхоорондын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ арадай засагта Хитад ороной дүүргэдэг үүргэ амгалан ёһоор зэргэ оршолгын табан ёһо гуримуудые зохёолгодо тэрэнэй хабаадалсаха үедэ эли тодоор харагдаа бэлэй. Тэдэ ёһо гуримуудые премьер-министрнүүд Чжоу Эньлай Неру хоёр 1954 оной июниин 28-да хэһэн хамтынгаа мэдүүлгэ соо сонюсхоо һэн. Хэнэйшье мэдэһээр, эдэ ёһо гуримууд Азиин эгээн томо хоёр гүрэнүүдэй хани харилсаагай үндэһэ һуури болоһон байгаа. Тэдэ ёһо гуримуудынь Бандунгда болоһон Азиин ба Африкын оронуудай түүхэтэ Конференциин шиидхэбэринүүд дотор батадхагдаа. Хэрбээ Бандунгска конференци Зүүн зүгэй арадуудай түүхэтэ хүгжэлтэдэхи шэнэ үеын һүр һүлдэнь болоһон байгаа һаа, агууехэ Хитадай демократи колониализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө, дарлагдаһан бүхы арадуудай хэдэг тэмсэлэй хүсэн түгэлдэр түшэг тулгууринуудай нэгэниинь болоо.

Империалистическэ гүрэнүүд ээрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулна, харин тиихэдэ США-е оруулалсан Номгон далайн оршомдохи ба Азидахи оронуудай эб найрамдал хамтаараа сахиха пакт баталхыень КНР-эй правительство дурадхаһан байха юм гэжэ саашань Д. Т. Шепилов заагаа.

Хитадай Арадай Республика... сэгтэ хүсэнүүдые хороохо ... өөрынгөө хубитые оруулаа: ... хүсэнүүдээ юрэнхы дээрэнь ... мянга гаран хүнөөр бага ... 1956 ондо хамгаалгын хэрэг... рюулагдаха гаргашануудаа бю... нэ бүхы гаргашануудай 19 про... хүрэтэр хороогоо. 1951 ондо ... бюджетнэ бүхы гаргашану... процент болодог байгаа.

1955 ондо Хитад хадаа 60 ... оронуудай 4 мянга үлүүтэй ... айлшадые угтажа абаһан бай...

Американска дипломатиин ... ехэ эсэргүүсэлтэ үзүүлбэшье, ... дай Арадай Республикые ми... гаран зонтой 33 оронууд ... хэй, тэдэнэй 29-ниинь Хитадтай ... ломатическа харилсаа тогтоо... байна. Хитад 1955 ондо дэлх... оронтой худалдаа наймаа хэжэ... гаа.

ООН дотор хуулита эрхыень ... тадта олгохо асуудал мүнөө ... хэгдэнэ гү, али үгы гү—энээнһ... дыдангүйгөөр, Хитадай Арадай ... публика али бүхы талаараа ... тын, национальна дэбжэлтын ... саашадаашье ябаха байна ... Д. Т. Шепилов хэлээ. Нэгэдэмэл ... цануудай Организаци тушаа ... болоо һаа, 600 миллион зонтой ... тад арадай түлөөлэгшэдэй ... далсадаггүй байһан ушар тэр... ганизацида өөртэнь угаа му... нүлөөлнэ.

Хитадай хабаадалсаагүй һаа, ... найрамдалда, арадуудай ... байдалда хамаатай уласхоор... нэгэшье ехэ асуудалые ... хын аргагүй юм гэжэ СССР-эй ... даадын хэрэгүүдэй министр ... тэмдэглээ.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороох... хай асуудал, атомай хүсэ ... зорилгодо хэрэглэхэ тухай ... уласхоорондын экономическа ... саа холбоо һайжаруулха тухай ... дал мэтын—иимэ угаа шухала ... далнуудые Д. Т. Шепилов ... болгон харуулаа. Хитадай ... Республикын хабаадалсаагүй ... Дальна Востогой ямар-нэгэн ... далнуудые шиидхэхын аргагүй ... Д. Т. Шепилов хэлээ.

ООН-до «хоёр Хитадые» ... дүvлан оруулха тухай хэлэ... нүүдэй һэдэлгэнүүдые СССР-эй ... даадын хэрэгүүдэй министр са... элишэлэн харуулаа. Тиимэ һаа ... агvуехэ хитад арадта харша, ... дэмэл Нацануудай Организ... харша байна гэжэ Д. Т. Ше... мэдүүлээ.

Дэлхэй дээрэ хоёр Хитад ба... гүй юм, байнашьегүй! Имагтал ... Хитад—Хитадай Арадай Респ... ка бии юм.

Советскэ Союзай делегаци ... диин делегациин оруулһан ду... лые дэмжэнэ, Нэгэдэмэл Нац... дай Организаци дотор хуулита ... хэнүүдыень Хитадта олгохо ас... һайн тээшэнь шиидхэхые эрин... түгэсхэлдөө Д. Т. Шепилов ... лээ.

Ноябриин 15-най үдэшын пленарна зүблөөн

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 16. (ТАСС). Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэрэй пленарна заседани дээрэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дотор Хитадай түлөөлэгдэхэ тухай асуудалые зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ Индиин дурадхаһан дурадхал зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлүүлээ.

Ассамблей энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ ёһогүй гэжэ американска тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Хуули буса энэ тогтоолые буруушаан Болгариин, Польшын, Украинска ССР-эй Румыниин, Непалай, Индонезиин, Албаниин, Белорусска ССР-эй, Цейлоной, Бирмын делегадууд үгэ хэлээ.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дотор Хитадай хуулита түлөөлэгшэдые хабаадуулхагүй гэһэн США-гэй политика бодото баримтануудые хараада абанагүй, харин айһан һүрдэһэн ябадалһаа гарана гэжэ УССР-эй түлөөлэгшэ заагаа.

ООН-эй гэшүүдэй тоогой олошорбошье, тэрэниие бүрин түлөөлэлгэтэ организаци гэхын аргагүй байна. Юундэб гэхэдэ, уласхоорондын энэ организациие байгуулагшадай нэгэниинь тэндэ хабаадалсанагүй гэжэ польско делегациие толгойлогшо М. Нашковский мэдүүлээ. Тиимэһээ Польшын делегаци Индиин гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжэнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

КНР-тэ хуулита эрхыень Хитадта олгохо тухай асуудал Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида угаа шухала удхашанартай, энэ асуудал Азиин оронуудай эрилтэнүүдтэй, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилгонуудтай тааралдана гэжэ Индонезиин түлөөлэгшэ Суджарво... дэглээ.

КНР хадаа оронуудай ... ёһоор зэргэ оршохо, уласхоор... харилсаануудай түгшүүрилые ... руулха хэрэгтэ ехэ туһа ... ООН-до КНР-эй хабаадалса... ябадал энэ организациин хүнд... руулна, уласхоорондын олохо... далнуудай амжалтатайгаар ... хэгдэхэ ябадалда һаад хэнэ ... Белорусска ССР-эй түлөөлэгшэ ... Киселев хэлээ.

США-гэй тогтоолой үндэһэ... римтагүй байһан тухайда ... делегадууд хэлээ.

Австралиин, Сальвадорой ... дууд, тэрэшэлэн Азиин хоёр ... нуудай—Ирагай ба Филиппины ... лөөлэгшэд США-гэй тогтоолые ... жэжэ үгэ хэлэһэн байна.

Генеральна Ассамблейн ноябриин 16-най үглөөнэй зүблөөн

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 16. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн мүнөө үглөөнэй пленарна заседани дээрэ ООН-до Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгдэхэ тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн XI сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха тушаа үгэ буляалдаан боложо үргэлжэлөө.

Эгээн түрүүн Венгерскэ Арадай Республикын делегациие толгойлогшо Имре Хорват үгэ абажа хэлээ. ООН-до Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгдэхэ тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн мүнөө боложо байгаа сесси дээрэ зүбшэн хэлсэхэ тушаа Индиин оруулһан дурадхалые манай делегаци дэмжэнэ гэжэ Имре Хорват хэлээ.

Франциин түлөөлэгшэ Венсан Брустра гэгшэ Индиин делегациин оруулһан дурадхалые буруушаажа үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь американска тогтоол голосованида табигдаһан байна. ООН-до Хитадай түлөөлэгдэхэ тухай асуудалые Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси дээрэ хаража үзэхэ тухай Индиин дурадхалые тус тогтоолынь буруушааһан байха юм. Американска тогтоолые буруушаажа СССР, Инди, Чехословаки, Индонези, Польша, Бирма, Непал, ... гари, Албани, Югослави, ... Сири, Румыни, Венгри, Укра... ССР, Белорусска ССР, Афган... Цейлон, Судан, Йемен, Нор... Швеци, Финлянди, Дани—хамт... делегаци голосовалаа. 8 деле... һаналаа бараа. Американска ... тоол 47 голосоор, гол түлэб ко... то гүрэнүүдэй ба Латинска А... кын оронуудай делегацинуудай ... лосоор Генеральна Ассамб... баадхагдаба.

Редактор Д. Л. ЛОБСАН...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37. отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — ... культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00918. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № ...